

Розділ третій

Економіка, юриспруденція, політика, публічне адміністрування

УДК 347.9(477)

Гордєєва Ольга Іллівна

Харківський Державний автомобільно-дорожній коледж

НОВАЦІЇ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

У статті аналізуються норми права Конституції України та Цивільного процесуального Кодексу України. Досліджено дифеніції: правнича допомога адвоката, адвокат або законний представник, порушення правил територіальної або виключної підсудності, конфлікт юрисдикції судів, Велика Палата Верховного Суду. Визначено нові вимоги до позовної заяви. Виявлено сутність позовів-«клонів» та наслідки повторного подання аналогічної позовної заяви.

Ключові слова: суд, цивільний процес, новації, закон, конфлікт, адвокат.

Конституційна реформа у сфері правосуддя та подальше реформування цивільного процесуального законодавства мали на меті підвищення ефективності цивільного судочинства й приведення його у відповідність до міжнародних стандартів справедливого правосуддя, наслідком чого стали суттєві зміни законодавчого регулювання класичних процедур цивільного судочинства, а також введення нових інститутів цивільного процесуального права.

З 15 грудня 2017 року набрали чинності зміни до ЦПК України, а по суті цивільний процесуальний закон викладено в новій редакції, при цьому його суттєво і докорінно змінено. З цього часу суди застосовують нові процесуальні норми.

Так, згідно зі ст. 60 ЦПК України представником у суді може бути адвокат або законний представник, за винятком представництва у спорах, що виникають з трудових відносин, а також справ у малозначних спорах, де представником може бути особа з 18 років, яка має цивільну процесуальну дієздатність, а також представництва законним представником для малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена.

Таким чином, у Кодексі знайшли відображення норми Конституції України щодо здійснення представництва іншої особи в суді виключно адвокатом (ч. 3 ст. 131² Конституції).

Водночас згідно зі ч. 4 цієї ж статті законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена.

При цьому необхідно враховувати також дію норм у часі та дату відкриття відповідного провадження в аспекті того, що нові норми не мають обмежувати права учасників справи, які вони мали на момент відкриття провадження (зокрема брати участь у справі через представника, який не є адвокатом).

Окремо слід зазначити, що для громадян, які не можуть/не хочуть скористатися правничою допомогою адвоката (з будь-яких причин) або хочуть самі брати участь, навіть маючи представника, передбачена можливість самопредставництва стороною, третьою особою – брати участь у судовому засіданні особисто.

Самопредставництво для юридичної особи – це можливість участі у справі через свого керівника або члена виконавчого органу, уповноваженого діяти від її імені відповідно до закону, статуту, положення.

За попередньою редакцією ЦПК України у разі подання позову з порушенням правил територіальної або виключної підсудності суд під час вирішення питання про відкриття провадження повертав позовну заяву позивачу у зв'язку з тим, що справа не підсудна цьому суду, для подання до належного суду (ст. 115 "Наслідки порушення правил підсудності"). Крім того, згідно з п. 4 ч. 3 ст. 121 ЦПК непідсудність справи суду було визначено як одну з підстав для повернення заяви. Передати справу до іншого суду суд мав право лише після відкриття провадження, до початку розгляду, виключно у випадках, коли порушення правил підсудності було виявлено вже після відкриття провадження. Подібна ситуація (у разі якщо дійсно мала місце помилка позивача) вимагала повторної оплати судового збору за подання позовної заяви до належного суду. Крім того, суд не завжди встановлював в ухвалі про повернення позовної заяви, якому

саме іншому суду підсудна справа, що викликало у позивача додаткові складнощі в разі відсутності достовірної інформації щодо зареєстрованого місця проживання відповідача.

Згідно з нормами ЦПК у новій редакції стаття 185 ЦПК України, яка встановлює підстави для залишення позовної заяви, повернення заяви, вже не містить таку підставу для повернення заяви, як "справа не підсудна цьому суду".

У разі якщо справа належить до територіальної юрисдикції (підсудності) іншого суду, суд передає її на розгляд іншому суду. Передача справи за встановленою підсудністю здійснюється на підставі відповідної ухвали не пізніше 5 днів після закінчення строку на її оскарження, у разі подання скарги – не пізніше 5 днів після залишення її без задоволення. Крім того, Кодекс містить норму щодо розгляду справи судом, який прийняв справу до свого провадження з додержанням правил підсудності, у разі коли в процесі розгляду вона стала підсудна іншому суду, крім випадків змін у складі відповідачів, через що справа належить до виключної підсудності іншого суду.

При цьому спори між судами про підсудність не допускаються. справа обов'язково має бути прийнята до провадження судом, якому надіслана. Отже, запровадженими новаціями вирішено проблему для позивачів у разі неправильного визначення належного суду – саме на суд фактично покладається обов'язок визначити правильну підсудність справи та передати її на розгляд такому суду.

В новій редакції ЦПКУ вирішено конфліктів юрисдикції судів, що закріплені у ч. 6 ст. 403 ЦПК України, відповідно до якої у всіх випадках, коли учасник справи оскаржує судові рішення з підстав порушення правил предметної чи суб'єктної юрисдикції, справа підлягає передачі на розгляд Великої Палати Верховного Суду. Ця процедура покликана забезпечити єдність судової практики на найвищому рівні з метою недопущення різного тлумачення правил юрисдикції на рівні Касаційного цивільного суду, Касаційного адміністративного суду, Касаційного господарського суду, а також Касаційного кримінального суду. Сутність останніх зводилася до того, що певні категорії справ розглядалися судами різної юрисдикції, адже кожен із судів вважав, що саме під його юрисдикцію підпадає зазначена категорія справ, або коли жоден із судів не вважав справу такою, що підпадає під його юрисдикцію, і, як наслідок, відповідні справи взагалі не розглядалися жодним із судів.

Також введено нові вимоги до позовної заяви: крім вже звичних для юристів вимог, згідно зі ст. 175 нової редакції ЦПК позовна заява повинна містити також відомості про вжиття заходів досудового врегулювання спору, якщо такі проводилися, в тому числі якщо законом визначено обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору; зазначення щодо наявності у позивача або іншої особи оригіналів письмових або електронних доказів, копії яких додано до заяви; попередній (орієнтовний) розрахунок суми судових витрат, які позивач поніс і які очікує понести у зв'язку із розглядом справи; підтвердження позивача про те, що ним не подано іншого позову (позовів) до цього ж відповідача (відповідачів) з тим самим предметом і з тих самих підстав.

Як свідчить практика застосування судами цих норм протягом першого місяця дії нової редакції ЦПК, суди розуміють зазначені вимоги Кодексу дослівно, залишаючи позовну заяву без руху та надаючи строк на усунення недоліків, якщо в позові відсутні відповідні формулювання та інформація.

За новою редакцією ЦПКУ не буде позовів-"клонів", йдеться про зловживання позивачем своїми правами шляхом одночасного подання кількох абсолютно аналогічних позовних заяв. За новою редакцією ЦПКУ позовна заява повинна містити підтвердження позивача про те, що ним не подано іншого позову (позовів) до цього самого відповідача (відповідачів) з тим самим предметом і з тих самих підстав.

Крім того, п. 6 ч. 4 ст. 185 ЦПК України в новій редакції передбачено право суду повернути позовну заяву позивачу у випадках, коли позивачем подано до цього самого суду інший позов (позови) до цього самого відповідача (відповідачів) з тим самим предметом і з однакових підстав і щодо такого позову (позовів) на час вирішення питання про відкриття провадження у справі, що розглядається, не постановлена ухвала про відкриття або відмову у відкритті провадження у справі, повернення позовної заяви або залишення позову без розгляду. У разі коли провадження за аналогічним позовом вже відкрито, наслідком повторного подання аналогічної позовної заяви буде відмова у відкритті провадження у справі згідно з п. 3 ч. 1 ст. 186 ЦПК України, як і було раніше (п. 3 ч. 2 ст. 122 ЦПК України у попередній редакції).

З одного боку, проблему нібито вирішено, а з іншого – залишається відкритим питання, яким чином на час відкриття провадження суд зможе встановити, чи позов в іншій справі подано позивачем з тим самим предметом і з однакових підстав, не маючи доступу безпосередньо до тексту позовної заяви в іншій справі. Можливо, після початку роботи Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи це питання буде врегульовано, за умови відкритого доступу до матеріалів судової справи в електронній формі для всіх

суддів відповідного суду. Підвищено ставки судового збору за подання апеляційної та касаційної скарги. Оскільки перш за все клієнту доведеться пояснювати необхідність сплатити судовий збір за новими ставками: 150 % ставки, що підлягала сплаті під час подання позовної заяви, іншої заяви і скарги, за подання апеляційної скарги, та 200 % – за подання касаційної скарги на рішення суду.

У більшості випадків у таких справах предметом спору є квартири, будинки, земельні ділянки, а відтак, з урахуванням цін на нерухомість в Україні, позивачу доведеться сплачувати максимальний розмір судового збору.

Таким чином, за подання апеляційної скарги на рішення суду необхідно буде сплатити судовий збір у розмірі 13215 грн, а за подання касаційної скарги – судовий збір у розмірі 17620 грн.

Список використаних джерел

1. ЦПК України в редакції від 15 грудня 2017 р.

УДК 656.072

Порфіренко Володимир Іванович

кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту

Національний транспортний університет

Полосухін Дмитро Геннадійович

Національний транспортний університет

Гребельник Микола Миколайович

Національний транспортний університет

АНАЛІЗ СТАНУ ГРОМАДСЬКОГО ТРАНСПОРТУ МІСТА КИЄВА

У статті проаналізовано стан транспортної системи міста Києва на основі міської цільової програми розвитку транспортної інфраструктури від КМДА. Також надано аналіз можливих сценаріїв оптимізації транспортної мережі на основі концепції сталого розвитку міста Києва, що була замовлена Світовим Банком. Зроблено висновки по викладеному аналізу стану транспортної системи міста.

Ключові слова: аналіз, громадський транспорт, інфраструктура, транспортна мережа, транспортна неефективність, сценарії оптимізації.

Вступ. Протягом тривалого часу розвиток транспортної інфраструктури в місті Києві відбувався застарілими методами адміністративно-командної економіки: пріоритетом була розбудова нових автошляхів, що повністю суперечить сучасним урбаністичним концепціям. Прогнозні оцінки майже не використовувалися, отже планування відбувалося з огляду на освоєні або заплановані до освоєння бюджетні кошти. Недоліки такого підходу очевидні для кожного мешканця столиці. Це хаотичне паркування, постійні затори, нераціонально організована мережа громадського транспорту, а також відсутність культури транспортної поведінки містян, яка би спиралася на узгодження інтересів усіх учасників руху.

Наразі Київ розвивається типовим автомобілецентричним шляхом та потребує зміни транспортної парадигми на користь розвитку сталої міської мобільності. Зокрема необхідно створення сприятливих умов для розвитку альтернативних приватному моторизованому транспорту безпечних, екологічно чистих, економічно ефективних та доступних для всіх категорій населення засобів пересування – створення інфраструктури для пішоходів, велосипедистів та громадського транспорту.

Вклад основного матеріалу. На сьогодні транспортна система м. Києва не задовольняє потреби населення у мобільності цілком. До найважливіших проблем розвитку транспортної системи в напрямку сталої мобільності слід віднести такі:

1. Стан транспортної мережі не відповідає існуючому пасажиропотоку

У Києві за останні три роки кількість офіційно зареєстрованих автомобілів збільшилася більш ніж на 15% (не враховуючи кількість автомобілів, ввезених в Україну із закордонною реєстрацією) і за прогнозами експертів збільшиться на 60% до 2025 року.

У розвинених країнах рівень автомобілізації у великих містах суттєво нижчий за рівень автомобілізації в середньому по країні. Головна причина такого співвідношення – висока вартість володіння автомобілем, при низькій ефективності його використання (порівняно короткі поїздки по місту, з низькою середньою швидкістю). Це змушує людей відмовлятися від особистих автомобілів на користь громадського транспорту і велосипедів.